

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelvnek a kereskedési könyvre és az újra-értékpapírosításra vonatkozó tőkekövetelmények, továbbá a javadalmazási politikák felügyeleti felülvizsgálata tekintetében történő módosításáról

(COM(2009) 362 végleges – 2009/0099 (COD))
(2010/C 339/06)

Főelőadó: **Peter MORGAN**

2009. szeptember 10-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 47. cikkének (2) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelvnek a kereskedési könyvre és az újra-értékpapírosításra vonatkozó tőkekövetelmények, továbbá a javadalmazási politikák felügyeleti felülvizsgálata tekintetében történő módosításáról

COM(2009) 362 végleges – 2009/0099 (COD).

Az EGSZB elnöksége 2009. szeptember 29-én megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2010. január 20–21-én tartott 459. plenáris ülésén (a 2010. január 20-i ülésnapon) az eljárási szabályzat 57. cikkének megfelelően főelőadót jelölt ki Peter MORGAN személyében, továbbá 162 szavazattal 4 ellenében, 18 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A javasolt irányelv (a továbbiakban: az irányelv) hátterét a de Larosière-csoport jelentésében foglalt következtetések és ajánlások képezik. A jelentésről az EGSZB már korábban ⁽¹⁾ is kinyilvánította – általában véve pozitív – véleményét. Az irányelv a bankok tőke megfeleléséről szóló „Bázel II.” nemzetközi keretegyezmény kontextusában készült. A szöveget a Gazdasági és Pénzügyi (ECOFIN) Tanács a G20 pittsburghi csúcstalálkozóját követően módosította. Az EGSZB támogatja a hitelintézetek tevékenységének folytatásáról szóló 2006/48/EK, valamint a befektetési vállalkozások és hitelintézetek tőke megfeleléséről szóló 2006/49/EK irányelv módosítását célzó irányelv törekvéseit.

1.2 Jelen vélemény bemutatja, milyen alapvető szerepet játszottak a bankok a pénzügyi válságban, illetve miként mondott csődöt a szabályozás és a felügyelet. Az EGSZB szerint az irányelv számos szabályozási hiányossággal foglalkozik, és segít kijavítani a bankok működése és irányítása terén mutatkozó legfontosabb hibákat. Ezek a szabályok önmagukban nem fogják megváltoztatni a bankárok önközpontú viselkedését, ami a válságban fontos tényező volt. A bankszektor szereplőinek érdekeit továbbra is el kell ismerni, a nagy pénzügyi intézmények vállalati szociális felelősségvállalásának pedig központi jelentőséget kell tulajdonítani, ahelyett, hogy háttérbe szorítanánk ezt a kérdést.

1.3 A válság kialakulása mögötti főbb tényezők az alábbiak voltak:

- a hitelintézetek olyan ügyfeleknek ítétek meg hiteleket, akik nem voltak hitelképesek;
- sok esetben nem voltak megfelelőek a hitelintézetek fiók-személyzetének javadalmazási és ösztönzési rendszerei;
- a bankok a szükséges átvilágítási előírások teljesítése nélkül hoztak létre hitel-értékpapírokat;
- a bankok a szükséges átvilágítási előírások teljesítése nélkül tettek szert ilyen értékpapírokra;
- nem megfelelő tőketartalék, különösen a bankok kereskedési könyveiben rejlő kockázat fedezésére;
- nem megfelelően tőkésített mérlegen kívüli eszközök létrehozása;
- az abnormális ösztönzők és a nem megfelelő bérrendszerek rövid távú szemléletet és túlzott kockázatvállalást eredményeztek;
- a szabályozás prociklikus természete;
- a kockázatkezelés rendszeres csődje a birtokolt értékpapírok minőségét és a tőketartalék megfelelőségét illetően, valamint a különböző juttatási rendszereknek az intézményi kockázat halmozódására gyakorolt hatása;

⁽¹⁾ HL C 318., 2009.12.23., 57. o.

- a bankügyek átláthatóságának hiánya, ami megakadályozta a megtakarítókat, a hitelfelvevőket, a tranzakciópartnereket, a befektetőket, az elemzőket, sőt a független igazgatókat is abban, hogy a pénzügyi piacokon az elvárásoknak megfelelően cselekedjenek;
- a makroprudenciális felügyelet és a nemzetközi koordináció elégtelensége.

1.4 Az EGSZB örömmel veszi tudomásul, hogy az Európai Bizottság a Pénzügyi Stabilitási Tanáccsal (FSB) és a Bázeli Bizottsággal egyeztetve dolgozik a juttatásokról és a tőkekövetelményekről szóló javaslatainak finomításán. A bankszektor az EU számára alapvető gazdasági jelentőséggel bír, ugyanakkor potenciálisan mobil ágazat is. Annak elkerülése érdekében, hogy a szabályozási arbitrázs ártalmas hatást fejtson ki az uniós pénzügyi szektorra, alapvető, hogy globális megoldást találjunk – amiben az EU-nak nagy valószínűséggel vezető szerepet kell vállalnia. Ez nem is lehet másként. Az EU nem engedheti meg magának, hogy olyan szabályozást vezessen be, amely jelentős mértékben eltér a máshol alkalmazott gyakorlattól.

1.5 Az EGSZB támogatja a javadalmazási politikák kialakításához és végrehajtásához javasolt alapelveket. Ha azok közül egyesek már a válság előtt is érvényben lettek volna, számos botrányos és kényes kifizetést el lehetett volna kerülni.

1.6 A legtöbb iparágban a vezetői bónuszok abszolút értékét a fizetés egy maximalizált százalékában határozzák meg. Az EGSZB úgy véli, hogy a bankszektornak is hasonló felfogást kellene alkalmaznia a változó mértékű javadalmazási rendszerében, hiszen a bankárok szerepében semmi nem indokolja a korlátok nélküli javadalmazást. Az EGSZB ennek kapcsán üdvözlöi azt az előírást, amely szerint a jelentős hitelintézeteknek és a befektetési vállalkozásoknak javadalmazási bizottságokat kell létrehozniuk.

1.7 Az EGSZB elfogadja, hogy az irányelv többet foglalkozik a javadalmazás összetételével, mint mértékével, azonban kénytelen aggályait kifejezni a mennyiség miatt is. Az EGSZB azt várja, hogy az új tőkekövetelmények a javadalmazási politikák és tervek prudenciális elemzésével együtt korlátozni fogják a múltban alkalmazott túlzott mértékű változó javadalmazást. Az EGSZB tudatában van annak, hogy az EU magának a bér mértékének a terén nem rendelkezik hatáskörrel.

1.8 Az EGSZB örömmel veszi tudomásul, hogy a javadalmazásra vonatkozó rendelkezések nem sértik a Szerződés 137. cikk (5) bekezdését, a nemzeti szerződési és munkajog általános elveit, illetve adott esetben a kollektív tárgyalásban részt vevő szociális partnerek jogait.

1.9 Az EGSZB teljes mértékben támogatja az irányelvben részletezett fokozott tőkekövetelményeket, amelyek többek között az alábbiakat tartalmazzák:

- a tőkekövetelmények szigorítása azon eszközök esetében, amelyeket a bankok rövid távú újraértékesítés szándékával tartanak kereskedési könyvükben;

- a tőkekövetelmények megemlése mind a banki, mind a kereskedési könyvben szereplő komplex értékpapírosítási pozíciók esetében.

1.10 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat már nem tartalmazza szigorított felügyeleti eljárás bevezetését a különösen összetett újra-értékpapírosításokra. Az EGSZB ugyanakkor elvárna, hogy a felügyeleti hatóságok gondosan járjanak el e tárgyban, és megjegyzi, hogy továbbra is hatáskörükbe tartozik az összes korrekciós intézkedés.

1.11 Az EGSZB nézőpontját befolyásolják azok a tények, amelyek az amerikai értékpapír-piaci és tőzsdei bizottság (SEC) által a lakossági jelzőfedezettel rendelkező értékpapírok, az adósságjellegű kötelezettségek és más hasonló eszközök értékének nagyarányú csökkenése terén folytatott vizsgálat során kerültek napvilágra. ⁽²⁾ A hitelminősítő intézetek cinkosok voltak az ilyen veszélyes eszközök felelőtlen kialakításában, ami több százmilliárd dolláros kárt okozott a fejlett világ számára. A befektetési bankok bűne az, hogy segítettek és támogatták a hitelminősítő intézeteket, miközben a bankok többsége nem fogta fel, hogy milyen kockázatokkal jár az ilyen értékpapírok birtoklása. A de Larosiére-csoport megjegyezte, hogy „ezek mellett a [hitelminősítő intézetekkel kapcsolatos] szabályozási módosítások mellett a befektetőknak mindenképpen kiemelt körülménnyel kell eljárniuk, és fokozott felügyeletre van szükség.” A hitelminősítő intézetekről szóló véleményében az EGSZB támogatta ezt az ajánlást, és most támogatja a javasolt irányelvet is, hiszen az megköveteli a bankoktól és felügyeleti szervektől, hogy ennek megfelelően járjanak el.

1.12 Az irányelv I. mellékletének 4. pontja új és részletes közzétételi követelményeket fogalmaz meg; ezeket az EGSZB támogatja. Ha azok már a válság előtt érvényesek lettek volna, sok későbbi baj elkerülhető lett volna. Ugyanígy üdvözlendő az, hogy a II. melléklet a likviditási és eseménykockázatra fekteti a hangsúlyt. Anélkül, hogy az intézkedéseket technikai szempontból elemezte volna, az EGSZB-t megnyugtatta az Európai Bizottság azt illetően, hogy a bankválság középpontjában álló piaci likviditási válságok ezek az intézkedések megoldják.

1.13 Az EGSZB érti, hogy a vállalatok szintjén jelentkező likviditási kérdésekkel a következő tőkekövetelmény-irányelvben (CR-D4) szándékoznak foglalkozni. A válság után ez alapvető elvárás.

1.14 Az EGSZB megjegyzi, hogy bár az irányelvtervezet nem foglalkozik a mérlegben nem szereplő „különleges célú gazdasági egységek” (Special Purpose Vehicle, SPV) kérdésével, azt a 2009. júliusi 2009/83/EK irányelv valójában már megoldja. A tőkekövetelmény-irányelv 95. cikke rögzíti, hogy a bankoknak ki kell számítaniuk az általuk keletkeztetett eszközök fedezetére szolgáló tőketartalékot, kivéve akkor, ha „jelentős kockázatrüházást” valósítanak meg. A júliusi irányelv ennek a rendelkezésnek az értelmezését két fontos módon is leszűkíti. Ha ez a tisztázó jellegű intézkedés már a válság előtt is érvényben lett volna, az SPV-k sokkal kisebb mértékben járultak volna hozzá a válság kirobbanásához.

⁽²⁾ HL C 277., 2009.11.17., 117. o.

1.15 Az EGSZB aggodalommal jegyzi meg, hogy a hitelek fogyasztók számára történő félrevezető értékesítése jelentős szerepet játszott a válság kialakulásában. Úgy tűnik, hogy a „csomagolt lakossági befektetési termékekről” szóló közlemény⁽³⁾ foglalkozik a problémával abban az értelemben, hogy szabályozni igyekeznek az értékesítési feltételeket, és különösen a folyamatban felmerülő összeférhetlenségi esetek kezelését. Ebben a pénzügyi eszközök piacairól szóló (2004/39/EK) irányelv által bevezetett követelményekre épít.

1.16 A közzététel központi jelentőségű a pénzügyi piacok helyreállításában. Az EGSZB elégedettségét fejezi ki amiatt, hogy a közzététel javasolt foka és az érdekeltek számára az információhoz való hozzáférés lehetősége elegendő mértékű ahhoz, hogy megszerezzék az ahhoz szükséges információt, hogy az intézménnyel kereskedjenek. A javasolt irányelv által előírt közzétételt a hitelintézetekről szóló 2006/48/EK irányelv 147. cikkének kontextusában kell érteni, amely utasítja a hitelintézeteket a közzétételre.

1.17 2009 novemberében a HSBC és a Standard Chartered Bank vezetői aggályukat fejezték ki amiatt, hogy a szabályozó hatóság által javasolt tőkekövetelmény túlzott, káros hatással jár és mind a talpra állást, mind pedig a további fejlődést gátolni fogja. Ez a vélemény nem meglepő a bankárok részéről, de itt nem átlagos bankárokról van szó. Egyik bank sem részesül állami támogatásban, a Standard Chartered vezetői pedig még segítettek is a nagybritanniai banktámogatási rendszer kialakításában. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottságot annak biztosítására, hogy amikor a szükséges átvilágítási követelmények és a megfelelő kockázatalenőrzés ellensúlyozza azt, a javasolt tőkekövetelmény arányos legyen a kockázattal.

1.18 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak elemzést kellene végeznie annak megértésére, hogy milyen hatása lesz a jelenleg kidolgozás alatt álló irányelvjavaslatnak – és nem csupán a bankok tőketartalékára, hanem a gazdasági növekedésre, a munkahelyteremtésre és általában a fellendülésre is.

2. Bevezetés

2.1 A bankrendszer válságának rövid összefoglalása révén megérthetjük az irányelv összefüggéseit. A bankválsággal kapcsolatosan további nézőpontokat ismerhetünk meg Lord Turner, az Egyesült Királyság Pénzügyi Felügyeleti Hatóságának elnöke által készített jelentésből.⁽⁴⁾

2.2 A lakossági bankszolgáltatás része hosszú távú kölcsönök nyújtása rövid távra lekötött betétek alapján. Ezt hívjuk lejárat transzformációnak, ami kockázattal jár. Ha minden betétes úgy döntene, hogy kiveszi pénzét a bankból, a banknak nem lenne elegendő likvid eszköze. Ugyanígy, ha a kölcsönt felvevők nem tudnák visszafizetni kötelezettségeiket, csökkenne a bank tőkéje, és felmerülne a fizetéképtelenség veszélye. Ennek megelőzése

érdekében a kiskereskedelmi bankok mérlegükben likvid eszközökből tartalékot tartanak, illetve más bankokkal finanszírozási ügyleteket kötnek. Végső esetben a központi bank nyújthat kölcsönt. A bankokra vonatkozó szabályozás előírja, hogy a banknak mekkora tőkét kell tartania kötelezettségeivel szemben, hogy védve legyen a kölcsönfelvevők fizetéképtelenségének veszélyétől.

2.3 A bankok a saját pénzüikkel is kereskednek, és ezt szintén tőkével fedezik. Az ilyen tőketartalékok általában nem jelentősek, hiszen a várakozások szerint a kereskedési könyvből esetlegesen származó veszteség alacsony, ugyanis a kereskedés tárgyát képező eszközöket korlátlanul piacképeseknek tekintették. A kereskedési könyvből rejlő kockázat fedezéséhez szükséges tőkét a kockázattal járó érték (Value at Risk, VAR) módszerrel számították ki. A bankok mérlegben kívüli különleges célú gazdasági egységeket (SPV) is létrehoztak. Ezek magas tőkeáttételű és potenciálisan kockázattal járó társaságok voltak, de minthogy a mérlegben nem szerepeltek, a szabályozók független entitásokként kezelték őket. A válság kirobbanásakor azonban sok SPV – presztízsokokból – visszakerült a mérlegbe, annak ellenére, hogy erre az eshetőségre nem képezték előre tőketartalékot.

2.4 A bankválság kialakulásában a hatóságoknak is volt szerepük. A szabályozók hagyták jóvá a bankok által tartott tőkét. A monetáris hatóságok – az EKB kivételével – túl sokáig túl alacsonyan tartották a kamatlábakat. Még az eurozónán belül is voltak olyan gazdaságok, amelyek számára túlságosan alacsonyak voltak a kamatlábak. Politikai téren az Egyesült Államok kormánya kényszerítette a bankokat arra, hogy körültekintés nélkül biztossítsanak jelzáloghiteleket kockázatosabb (subprime) adósoknak. A megtakarítási arány nyugaton csökkent, a kölcsönfelvétel terén tapasztalt növekedést így Ázsiának kellett finanszíroznia. Ezek a tényezők kockázatos banki működést eredményeztek.

2.5 A bankok másodlagos jelzáloghiteleket nyújtottak, majd csomagokban értékesítették azokat tovább. Ez a tevékenység az Egyesült Államokon kívülre is áttért. A hitelminősítő intézetek segítségével ezeket a csomagokat úgy bontották szét, hogy az egyes szeletek eltérő hitelminősítéseket kaptak – sok esetben a kockázatmentes befektetéseket bőven meghaladó kamatlábak mellett. Az újra-értékpapírosítással már meglévő adósságcsoportokat alakítottak át úgy, hogy az azok alapjául szolgáló értékpapírok felismerhetetlenné váltak. Ez a hitel-értékpapírokból álló vegyesfelvágott végül a saját számlás kereskedés és az SPV-k tevékenységének fontos eleme lett. Mindeközben nem ismerték fel, mekkora kockázattal jár ez a koncentráció.

2.6 A hitel-értékpapírok keletkeztetése és szétszórása lavinaszerűvé vált. Amint Lord Turner kimutatta, a „ kaszinógazdaságban ” végrehajtott tranzakciók kiterjedése és mérete mellett eltörpült a reálgazdaságban folyó gazdasági tevékenység mértéke. A lendület fokozásához a bankok már nem a betétekkel, hanem a bankközi pénzpiacon nagyon rövid távra felvett kölcsönökkel fedezték műveleteiket. A lejárat transzformáció minden gátat átszakított. Azután a Fed elkezdett kamatot emelni, és a kaszinó bezárt.

⁽³⁾ COM(2009) 204 végleges.

⁽⁴⁾ *The Turner Review*, UK Financial Services Authority, 2009. március.

2.7 A másodlagos jelzáloghitelt felvevők kezdtek elmaradozni a törlesztéssel. A minősítő ügynökségek nagymértékben leértékelték a hitel-értékpapírok minősítését. A bankok mindenfelé igyekeztek megszabadulni ezektől az eszközöktől, ami a rendszer bukásához vezetett. Az árak összeomlottak. Megszűnt a piacképesség alapuló likviditás. A bankok nem tudták, más bankok hogy állnak, ezért a bizalom megszűnt és leállt a kereskedés a bankközi piacon. A likviditás hiánya miatt az összes banktípus bajban volt. A Lehman Brotherst hagyták csődbe menni, miközben sok más – az USA-ban és máshol – működő bank csak nagymértékű kormányzati segíellyel tudott talpon maradni.

2.8 A hitelintézetek javadalmazási rendszerei általában támogatták a kockázatvállalást. Az ösztönzők minden munkavállalói szinten a rövid távú profitra koncentráltak, figyelmen kívül hagyva a hosszabb távú kockázatokat. A bankközi kereskedés spirálja mesterséges gazdaságot hozott létre, amelynek semmi köze nem volt a reálgazdasághoz, és amelyben a jutalmazási rendszer elszakadt a való világ normáitól. A hitelportfóliók minősége drámaian lecsökkent. A kereskedőkre és más szereplőkre hasonló rövid távú nyomások nehezedtek. Egyes esetekben még az ügyfelekkel közvetlen kapcsolatban álló személyzetet is fokozottan ösztönözték arra, hogy a kérdéses hitelképességű ügyfelek számára terjesszék ki a hitelkártya- és jelzáloghitel-lehetőségeket.

2.9 A szabályozási reformoknak a tanulságokon kell alapulniuk. A banki tőke mennyiségét és minőségét radikális mértékben emelni kell. A kereskedési könyvben rejlő kockázat fedezésére szolgáló tőke jelentős mértékű növelésre, a VAR-formula pedig felülvizsgálatra szorul. Anticiklikus tőkekalkulációt kell alkalmazni, és óvatosabb kockázatelemzésre van szükség. A lejárat transzformációhoz kapcsolódó likviditáskockázattal újra foglalkozni kell, hiszen a válság idején mind a piacképességen alapuló likviditás, mind pedig a bankközi piac csődöt mondott.

2.10 A szabályozási reformok azonban nem elegendők. A piaci mechanizmusoknak és a részvényesek fokozott részvételének alapvető jelentősége van. A legfontosabb kérdés az átláthatóság hiánya. A banki kölcsönök, eszközök és tartalékok valódi tulajdonságainak és a bankok kockázati profiljának nyilvánossá kell válnia. Ez az átláthatóság lehetővé teszi a megtakarítók, kölcsönfelvevők, részvényesek, igazgatók és elemzők számára, hogy megfelelő módon járjanak el a piacon.

2.11 A politikai, monetáris és szabályozási hatóságok hibáit ki kell javítani, hogy a bankárok visszatérjenek a prudens banki működéshez és körültekintést várjanak el ügyfeleiktől is. A lakossági ügyfelek egyes tagállamokban védelemre szorulnak a hitelintézetek túl könnyen nyújtott kölcsöneivel szemben.

2.12 Javulnia kell a vállalatirányításnak is. A kockázatkezelésben és a széles körű felügyeletben teljesen új megközelítésre van szükség. A javadalmazásnak hosszabb időtávot kell figyelembe vennie. Inkább támogatnia kell a kockázatkezelést, mint aláásnia

azt, és a bérezést össze kell hangolni az érintettek és a részvényesek hosszú távú érdekeivel. Minden olyan alkalmazott esetében, akinek szakmai tevékenysége lényeges hatást gyakorolhat a bank kockázati profiljára, a javadalmazást az említett profillal összhangban kell kialakítani.

2.13 A bankválság ráirányította a figyelmet arra a problémára, miszerint a lakossági és a befektetési banki szolgáltatásoknak egyetlen intézménybe való összefogása azzal a következménnyel járhat, hogy az intézmény végül túl nagy lesz ahhoz, hogy csődbe mehessen. Az összefogás sokszor logikus lépés, ugyanis számos befektetési banki tevékenység mind a lakossági, mind pedig a vállalati ügyfelek részére biztosítja a szükséges feltételeket. A központi kérdés az a szükséges hallgatóságos és gyakran kifejezésre is juttatott garancia, amit az állam nyújt a lakossági betétesek számára. Ez erkölcsi veszélybe sodorhatja a befektetési banki tevékenységet, és ösztönözheti a túlzott kockázatvállalást. Az 1929-es válság után az Egyesült Államokban a Glass–Steagall-törvény szentesítette a kereskedelmi és befektetési banki tevékenység intézményi különválasztását. A törvényt azonban a kialakult átfedések mérete miatt 1999-ben visszavonták. Ha a két tevékenység nem kerül ismét – például egy új Glass–Steagall-törvény segítségével – szétválasztásra, akkor alapvető jelentősége lesz annak, hogy a tőkekövetelményi rendszer elég szigorú legyen ahhoz, hogy megakadályozza, hogy a befektetési bank veszteségeket okozzon a kereskedelmi bankoknak.

3. Az európai bizottsági irányelv lényegi tartalma

Az irányelv szövegében a pittsburghi találkozó után végrehajtott, az EGSZB számára lényeges módosításokat *dőlt betűvel* szedtük.

3.1 A bankszektor túlzott és felelőtlen kockázatvállalása egyes pénzügyi intézmények csődjéhez, valamint tagállami és globális szintű rendszerproblémákhoz vezetett; a felügyeletért és szabályozásért felelős testületek, köztük a G20-ak és az európai bankfelügyelők bizottsága, egyetértének abban, hogy azokhoz egyes pénzügyi intézmények helytelen javadalmazási rendszere is hozzájárult. *Ezzel kapcsolatban a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) által meghatározott, nemzetközileg elfogadott és jóváhagyott elvek és normák különös jelentőséggel bírnak.*

3.2 Annak elkerülése érdekében, hogy a rosszul kidolgozott javadalmazási rendszerek esetleg káros hatással járjanak, a kifejezetten kötelezni kell a hitelintézeteket és befektetési vállalkozásokat arra, hogy a hatékony kockázatkezeléssel összhangban álló javadalmazási politikákat és gyakorlatokat hozzanak létre és tartsanak fenn.

3.3 Fontos, hogy a javadalmazási politikákra és gyakorlatokra vonatkozó új kötelezettséget egységes módon teljesítsék. Célszerű tehát alapelveket meghatározni annak érdekében, hogy a javadalmazási rendszer ne ösztönözzön túlzott kockázatvállalásra és összhangban álljon az intézmény kockázatvállalási hajlandóságával, értékeivel és hosszú távú érdekeivel.

3.4 Az alábbiakban felsorolunk néhány alapelvet:

- a javadalmazási politika legyen összhangban a hatékony és eredményes kockázatkezeléssel és segítse elő annak alkalmazását, és ne ösztönözzön a hitelintézet kockázattűrő képességét meghaladó kockázatok vállalására;
- a javadalmazási politika legyen összhangban a hitelintézet üzleti stratégiájával, célkitűzéseivel, értékeivel és hosszú távú érdekeivel;
- a teljesítményértékelésre egy többéves kereten belül kerüljön sor annak biztosítása érdekében, hogy az értékelés alapja a hosszú távú teljesítmény legyen, és hogy a teljesítményalapú javadalmazás tényleges kifizetése egy olyan időszakra legyen elosztva, amelynél figyelembe veszik a vállalkozás megfelelő üzleti ciklusát és üzleti kockázatait;
- a szerződés idő előtti megszűnéséhez kapcsolódó kifizetések az adott időszakban elért teljesítményt tükrözzék és kialakításuk olyan legyen, hogy ne jutalmazza a teljesítmény elmaradását;
- *a garantált változó javadalmazás kivételes jellegű legyen, csak új alkalmazottak felvételével összefüggésben kerüljön rá sor, és az első évre korlátozódjon;*
- *a változó javadalmazásnak legalább 50 %-át részvényekben vagy megfelelő nem pénzzellegű eszközökben kelljen kifizetni, amelyekre megfelelő visszatartási politikának kell vonatkoznia;*
- nagy összegű bónuszok esetében a kifizetés jelentős része későbbi időszakra halasztódjék és a vállalkozás jövőbeli teljesítményéhez kapcsolódjon. *A bónusz legalább 40 – a felső vezetés esetében legalább 60 – százalékát egy három évnél nem rövidebb időszakra kelljen arányosan elosztani;*
- *a változó javadalmazás a halasztott kifizetésű résszel együtt csak akkor kerüljön kifizetésre vagy a rá vonatkozó jogosultság akkor illesse meg az alkalmazottat, amennyiben az a hitelintézet pénzügyi helyzetének megfelelően fenntartható.*

3.5 A „jelentős” hitelintézeteknek és befektetési vállalkozásoknak javadalmazási bizottságot kell felállítaniuk. A hitelintézetek és befektetési vállalkozások méretük, belső felépítésük és jellegük, valamint tevékenységük kiterjedése és összetettsége alapján minősülnek „jelentősnek”.

3.6 Az illetékes hatóságoknak jogot kell biztosítani arra, hogy a követelmények megsértése esetén pénzügyi vagy nem pénzügyi intézkedéseket vagy szankciókat hozzanak, beleértve annak az előírását is, hogy a javadalmazási politikák legyenek összhangban a hatékony és eredményes kockázatkezeléssel. Az intézkedéseknek és szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.

3.7 A javadalmazási politikák és gyakorlatok értékelésével kapcsolatos felügyeleti konvergencia előmozdítása érdekében az európai bankfelügyelők bizottságának gondoskodnia kell arról, hogy álljon rendelkezésre a bankszektor helyes javadalmazási politikáiról szóló iránymutatás.

3.8 A rosszul kidolgozott javadalmazási politikák és ösztönző-rendszerek elfogadhatatlan szintre képesek fokozni a hitelintézetek és befektetési vállalkozások kockázatait, ezért célszerű, hogy az illetékes hatóságok az érintett jogalanyokkal kapcsolatban szükség szerinti minőségi vagy mennyiségi intézkedéseket hozzanak. Minőségi intézkedések közé tartozik annak előírása, hogy a hitelintézetek vagy befektetési vállalkozások csökkentsék a tevékenységeikben rejlő kockázatot, ideértve a javadalmazási rendszereket is. Mennyiségi intézkedés lehet például a szavatolóteke emelésének előírása.

3.9 Annak érdekében, hogy a piac számára megfelelő átláthatóságot biztosítsanak javadalmazási politikáik és a kapcsolódó kockázatok tekintetében, a hitelintézeteknek és a befektetési vállalkozásoknak tájékoztatást kell közzétenniük az azon munkavállalókra vonatkozó javadalmazási politikáikról és gyakorlataikról, akiknek szakmai tevékenysége lényeges hatást gyakorol az intézmény kockázati profiljára.

3.10 Az olyan értékpapírosítások esetében, amelyek más értékpapírosításokat alakítanak át és a szokásos értékpapírosításoknál nagyobb hitelkockázattal rendelkeznek, indokolt olyan különálló tőkekövetelményeket meghatározni, amelyek egyértelműen elriasztják a hitelintézeteket és a befektetési vállalkozásokat a különösen összetett és kockázatos értékpapírosításokba történő befektetésektől.

3.11 Az újra-értékpapírosítások új értékpapírrá alakítják a közepes kockázatú értékpapírosítási kitétségeket. A hitelminősítő intézetek és a piaci szereplők általában alacsony kockázatúnak ítélték ezeket az értékpapírokat. Mindazonáltal összetettségük és a kapcsolódó veszteségekkel szembeni érzékenységük miatt az újra-értékpapírosítások magasabb kockázatot hordoznak, mint a hagyományos értékpapírosítások. A javaslat ezért olyan tőkekövetelményeket határoz meg számukra, amelyek szigorúbbak, mint az ugyanolyan minősítésű egyszerű értékpapírosítási pozícióké.

3.12 A közelmúlt gyenge teljesítményét látva indokolt szigorítani a piaci kockázatra vonatkozó tőkekövetelmények kiszámításának belső modelljeivel kapcsolatos előírásokat. Kiegészítésük különösen a kereskedési könyvben szereplő hitelkockázatok elkülönítése céljából indokolt. Ezenkívül a tőkekövetelmények részévé kell tenni egy olyan stresszhelyzeti elemet, amely a piaci feltételek romlása esetén és a prociklikusságra való hajlam csökkentése érdekében szigorítaná a tőkekövetelményeket.

3.13 Az ezen irányelvben kifejezetten előírt közzétételek sérelme nélkül, a közzétételi követelmények céljának azt kell tekinteni, hogy a piaci szereplők számára pontos és átfogó információkkal szolgáljanak az egyes intézmények kockázati profiljáról. Indokolt ezért előírni, hogy az intézmények az irányelvben kifejezetten nem szereplő, de a cél megvalósításához szükséges további információkat is közzétegyék.

3.14 Az értékpapírosítás területén célszerű jelentősen szigorítani az intézmények közzétételi követelményeit. A követelményeknek különösen a kereskedési könyvben szereplő értékpapírosítási pozíciók kockázataira kell figyelemmel lenniük.

Kelt Brüsszelben, 2010. január 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI